

คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ
รายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้
**Characteristics of Prospective Accountants Influencing the Financial
Reporting Quality of Accounting Firms in the Southern Region**

ปทุมพร ชโนวรรณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
Patumporn Chanowan
Songkhla Rajabhat University, Thailand
E-mail: patumporn.ch@skru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและคุณภาพรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ และเพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เจ้าของสำนักงานบัญชีในภาคใต้เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้รับการตอบกลับจำนวน 177 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพคุณลักษณะของนักบัญชีเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำรายงานทางการเงิน และใช้ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันการศึกษาให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่ตลาดแรงงานต้องการต่อไป

คำสำคัญ: คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง; คุณภาพรายงานทางการเงิน; สำนักงานบัญชี

Abstracts

The aim of this research was to study the opinion level of the characteristics of prospective accountants and financial report quality of accounting firms in the southern of Thailand. Also, the research analyzed the characteristics of prospective accountants influencing the quality of financial reporting preparation of accounting firms in the southern region. The questionnaire was used as a tool for collecting data. That answering by the owner of the accounting firm in the south who is the key informant. and a total of 177 questionnaires were returned. The statistics used in data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The researcher examined the preliminary agreement by multiple regression analysis. After that, a multivariate regression analysis was performed to test the hypothesis. The results showed that characteristics of a prospective accountant in accounting expertise, accounting professional ethics, knowledge about business and related laws had a positive influence on the financial reporting quality of accounting firms in the southern region were significantly at the 0.05 level. The benefits obtained from the research can be used as a guideline to develop the qualifications of accountants in order to increase the efficiency of financial reporting. and to use in formulating policies to improve the curriculum of educational institutes in accordance with the characteristics of accountants required by the labor market in the future.

Keywords: Characteristics of Prospective Accountants; Financial Report Quality; Accounting Firms

บทนำ

การดำเนินธุรกิจทั้งภาคผลิต ซื้อขายไป และบริการ ต้องการทราบผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และกระแสเงินสดเพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินธุรกิจ อีกทั้ง ผู้ประกอบการยังมีความจำเป็นต้องจัดทำบัญชีและนำส่งงบการเงินต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการจัดทำรายงานทางการเงินให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชี (อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์, 2559 : 62) ภายใต้ข้อจำกัดผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ด้านบัญชี ด้านภาษี ตลอดจนขาดความเชื่อมั่นในการจัดทำบัญชีของพนักงานบัญชี (ณัฐชนันท์ คมด้วยศิริ และสุขุมลย์ ชานิจ, 2563 : 60) สำนักงานบัญชีถือเป็นทางเลือกที่ผู้ประกอบการให้ความไว้วางใจในการจัดทำบัญชีเพื่อสะท้อนฐานะการเงินและผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สำนักงานบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญต่อการให้บริการจัดทำบัญชี ภาษี ตลอดจนให้คำปรึกษาด้านการวางระบบบัญชี และการจดทะเบียนบริษัท สำนักงานบัญชีจำเป็นต้องคัดเลือกนักบัญชีที่มีคุณลักษณะตามที่คาดหวังเพื่อให้การจัดทำบัญชี และรายงานทางการเงินให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการรายงานทางการเงินอันเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสีย อันจะนำไปสู่ความพึงพอใจของผู้ประกอบการภาคธุรกิจ

นักบัญชีที่คาดหวังของสำนักงานบัญชีต้องปฏิบัติงานด้านบัญชีเพื่อให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีที่สภาวิชาชีพกำหนด (พิลาสินี เอ้ยวัน และคณะ, 2563: 44) สอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) โดย Vroom (1964) อธิบายว่า เป็นความมุ่งหวังหรือความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการคาดการณ์ในสิ่งที่อาจเป็นไปได้ไว้ล่วงหน้าอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้ สำนักงานบัญชีมุ่งหวังที่จะรับนักบัญชีที่มีคุณลักษณะตามที่คาดหวังเพื่อให้จัดทำบัญชีและได้ผลลัพธ์ของคุณภาพรายงานทางการเงินสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีสร้างความพึงพอใจต่อลูกค้า และทฤษฎีมุมมองฐานทรัพยากร (Resource based view) โดย Barney (1991) อธิบายว่า ความสามารถจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กรเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ทุนมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสำนักงานบัญชี สำนักงานบัญชีพยายามคัดเลือกคุณลักษณะของนักบัญชีให้เป็นไปตามที่คาดหวังซึ่งถือเป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญช่วยให้คุณภาพรายงานทางการเงินเป็นไปตามข้อกำหนดของสภาวิชาชีพบัญชีที่กำหนดไว้ รายงานทางการเงินจะช่วยให้การวางแผน การควบคุม และตัดสินใจต่อการดำเนินธุรกิจเกิดความแม่นยำ ถูกต้อง อันทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อมั่นต่อสำนักงานบัญชี ดังนั้น สำนักงานบัญชีต่างต้องการคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังต่างไปจากเดิมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี เนื่องจากปัจจุบันการปฏิบัติหน้าที่ของนักบัญชีเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี ความรู้ทางภาษี จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี (จิตรเลขา ทาสี และคณะ, 2563 : 96 ; ผกามาศ บุตรสาส์ และคณะ, 2565 : 34) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (กมลภู สันตะจักร และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์, 2561 : 771; กุลธิดา ธนสมบัติศิริ และดารณี เอื้อชนะจิต, 2565 : 14) เช่น การเงิน การลงทุน การบริหารจัดการ การวางแผนการตลาด หากนักบัญชีมีคุณลักษณะที่คาดหวังดังกล่าวจะช่วยเพิ่มมูลค่าและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเพราะจะช่วยลดต้นทุน เวลา ความผิดพลาดในการจัดทำบัญชี เพิ่มคุณภาพรายงานทางการเงิน และช่วยตรวจสอบการทุจริตให้กับกิจการ (Mustapha et al., 2019 : 1; Terblanche, and Clercq, 2021 : 326; Huang and Kim, 2023 : 94) คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังหมายถึง ความคาดหวังต่อนักบัญชีที่มีคุณสมบัติต่อการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ในการทำงาน ความรู้รอบด้าน การใช้ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญในการรวบรวมเอกสาร ตรวจสอบ และนำเสนอข้อมูลทางบัญชีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจ ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี ความรู้ทางภาษี จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังจะช่วยให้คุณภาพรายงานทางการเงินสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป (ยุพา สระโฉน และคณะ, 2565 : 62; ชุมพล รอดแจ่ม และรุ่งระวี มั่งสิงห์, 2562 : 31) คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังจะช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีโดยอาศัยความเชี่ยวชาญความรู้ทางบัญชีและภาษี และ

เทคโนโลยีที่จำต่อการปฏิบัติงานนำไปสู่คุณภาพรายงานทางการเงิน (หัตตาว ลิทธิรักษ์, 2557 : 7) ตลอดจนสร้างชื่อเสียงให้กับสำนักงานบัญชีทำให้ได้รับความไว้วางใจจากกิจการผู้ว่าจ้าง นอกจากนี้ สำนักงานบัญชีควรกำหนดคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังเพื่อให้มีการจัดทำบัญชีและงบการเงินถูกต้องตามกฎหมายกำหนดเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (พกา มาศ บุตรสาธิต, สุพัตรา รักการศิลป์ และเอมอร แสงวงโรตม์, 2565 : 30) คุณภาพรายงานทางการเงิน หมายถึงคุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลทางการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้รายงานทางการเงินในลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน และลักษณะเชิงคุณภาพเสริมของรายงานทางการเงิน เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ข้อมูลในการนำเสนอการเงินมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจ คุณภาพรายงานทางการเงินจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ (สิริพรรณ โกลรัตน์มงคล และพิเชษฐ์ โสภางษ์, 2563 : 49) คุณภาพรายงานทางการเงินจะช่วยให้กิจการปรับใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการตัดสินใจเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันต่อไป

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ซึ่งเป็นประโยชน์แก่นักบัญชีสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพในคุณลักษณะของนักบัญชีที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินที่สำนักงานบัญชีต้องการและนำไปสร้างข้อได้เปรียบในการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังของสำนักงานบัญชีในภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามในเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์และนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ จำนวน 345 แห่ง ที่ยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลผ่านฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2564 : ออนไลน์) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชานักบัญชีและเป็นผู้ควบคุมคุณภาพรายงานทางการเงินที่นักบัญชีจัดทำขึ้นโดยตรง อีกทั้งเป็นผู้คัดเลือกนักบัญชีตามคุณลักษณะนักบัญชีที่คาดหวังเข้าทำงานในสำนักงานบัญชี (จิตรเลขา ทาสี และคณะ, 2563 : 96; ยุกา สะรุโณ และคณะ, 2565 : 54)

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามส่งไปทางไปรษณีย์ Salkind (2019 : 115) กล่าวว่า การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์จำเป็นต้องเพิ่มขนาดตัวอย่างเพื่อชดเชยจดหมายที่สูญหายและอาสาสมัครที่ไม่ร่วมมือ ดังนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มเกิน (Oversampling) โดยรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดเพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอและน่าเชื่อถือ โดยได้รับแบบสอบถามทางไปรษณีย์กลับคืนมาซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 177 ชุด คิดเป็นร้อยละ 51.30 สอดคล้องกับ Kumar, Leone, Aaker, Day (2018 : 643) ได้กล่าวว่า อัตราการตอบกลับในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์อย่างน้อยร้อยละ 20 ถือว่าเป็นจำนวนที่ยอมรับได้

2. เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งครอบคลุมเนื้อหาตามนิยามเชิงปฏิบัติการและวัตถุประสงค์งานวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานบัญชี แบบสอบถามตอนที่ 1 - 2 เป็นแบบ Checklist และแบบปลายเปิด ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงิน แบบสอบถามตอนที่ 3 - 4 เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้แสดงข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมนำมาทดสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีและการวิจัย จำนวน 3 ท่าน หลังปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Object Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งถือว่าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงครอบคลุมวัตถุประสงค์และคำนิยามเชิงปฏิบัติการ การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

โดยนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับสำนักงานบัญชีภาคกลางที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ประชากร แบบสอบถามจำนวน 30 ชุดแรกที่ได้รับการตอบกลับถูกนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลการทดสอบพบว่า ความเชื่อมั่นของตัวแปรทั้งหมดมีค่าอยู่ระหว่าง 0.839 – 0.969 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงให้เห็นว่า ยอมรับได้ สอดคล้องกับ Hair et al. (2018 : 163) กล่าวว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ในทางปฏิบัติ การทดสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loadings) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.495 – 0.907 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.40 ถือว่ายอมรับได้ (Hair et al., 2018 : 153) และการทดสอบความลำเอียงจากการไม่ตอบแบบสอบถามกลับมา (Test of Non-Response Bias) โดยใช้การทดสอบแบบ t-test โดยใช้ข้อมูลด้านระยะเวลาในการดำเนินงานของสำนักงาน บัญชี จำนวนพนักงานบัญชี ทุนจดทะเบียน และประเภทของการให้บริการของกลุ่มตัวอย่างที่ส่งคืน แบบสอบถามกลับมาโดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่มที่ตอบเร็วและกลุ่มที่ตอบช้า ผลการทดสอบพบว่า ไม่มี นัยสำคัญทางสถิติจึงไม่พบปัญหาความเอนเอียงจากการไม่ตอบแบบสอบถาม (Armstrong and Overton, 1977 : 2)

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังต่อไปนี้ 1) จัดทำแบบสอบถามตาม จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย 2) ขออนุญาตจากคณะกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา โดยแนบไปพร้อมกับแบบสอบถาม และของที่ระลึกส่งไปยังประชากรทั้งหมด จำนวน 345 แห่ง เพื่อขอ ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม 3) ดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และ เมื่อครบกำหนดเวลา 30 วัน ได้รับการตอบกลับจำนวน 124 ฉบับ เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นผู้วิจัยได้ ดำเนินการโทรศัพท์ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ตอบเพื่อขอความอนุเคราะห์พร้อมส่งแบบสอบถามถึงเจ้าของ สำนักงานบัญชีอีกครั้ง เมื่อครบกำหนดเวลา 30 วันหลังจากส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์อีกครั้งได้รับ แบบสอบถามตอบกลับ จำนวน 53 ชุด รวมแบบสอบถามที่ได้กลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนใน เนื้อหาของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน 4) นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับและมีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ ข้อมูลและแปลผลต่อไป

5. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์สำหรับ โครงการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกขั้นตอนการ วิจัยในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย การรักษาความลับและ ความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมวิจัย ตลอดจนให้สิทธิแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นไปโดยสมัครใจกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ ในการปฏิเสธเข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวโดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผล และการรายงานการวิจัยนำเสนอโดยรวม

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกใช้สถิติที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ประกอบด้วย

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะการกระจายของข้อมูล

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อหาทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ ซึ่งเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$FRQ = \beta_0 + \beta_1 AEX + \beta_2 TKN + \beta_3 APE + \beta_4 ITE + \beta_5 KBR + \epsilon$$

โดยที่ β แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย

ϵ แทน ค่าความคลาดเคลื่อน

FRQ แทน คุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality)

AEX แทน ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี (Accounting Expertise)

TKN แทน ความรู้ทางภาษี (Tax Knowledge)

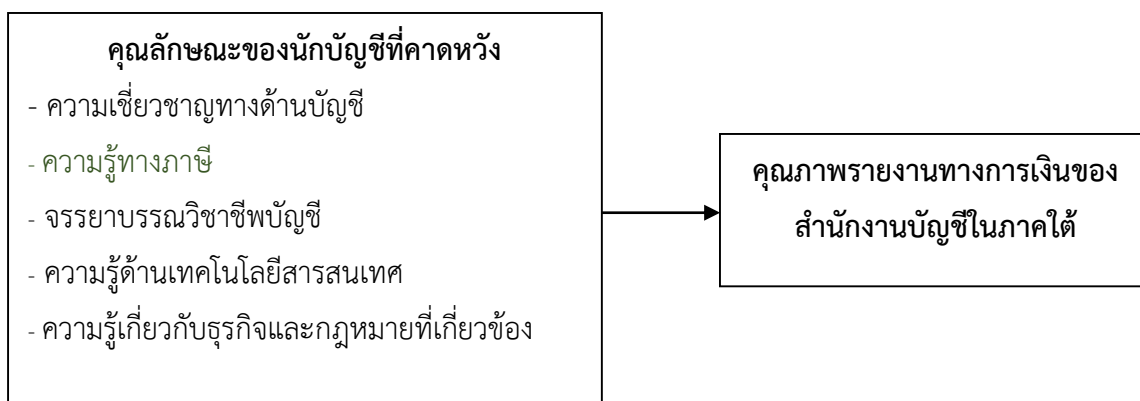
APE แทน จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี (Accounting Professional Ethics)

ITE แทน ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology)

KBL แทน ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Knowledge of Business and Related Laws)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี ความรู้ทางภาษี จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี (จิตรเลขา ทาสี และคณะ, 2563 : 96; ผกามาศ บุตรสาส์ และคณะ, 2565 : 34) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (กมลภู สันทะจักร์ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์, 2561 : 771; กุลธิดา ธนสมบัติศิริ และดารณี เอื้อชนะจิต, 2565 : 14) ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการลดเวลาและข้อผิดพลาดในการจัดทำบัญชีอันจะทำให้คุณภาพรายงานทางการเงินสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน คุณภาพรายงานทางการเงิน ประกอบด้วย ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้ (สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล และพิเชษฐ์ โสภางษ์, 2563 : 49)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ มีผลการวิจัยดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 127 คน (ร้อยละ 71.80) มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 65 คน (ร้อยละ 36.00) สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 145 คน (ร้อยละ 81.90) ตำแหน่งงานในปัจจุบันเป็นเจ้าของสำนักงานบัญชี จำนวน 124 คน (ร้อยละ 70.10)

สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ตั้งอยู่ที่จังหวัดภูเก็ต จำนวน 53 แห่ง (ร้อยละ 29.90) ดำเนินงานในรูปแบบบริษัทจำกัด จำนวน 81 แห่ง (ร้อยละ 45.80) ให้บริการรับทำบัญชีเพียงอย่างเดียว จำนวน 130 แห่ง (ร้อยละ 73.40) ระยะเวลาในการดำเนินงานกิจการของสำนักงานบัญชีเฉลี่ยอยู่ที่ 19.61 ปี จำนวนพนักงานบัญชีประจำสำนักงานบัญชีเฉลี่ยอยู่ที่ 6.13 คน และทุนจดทะเบียนเฉลี่ยอยู่ที่ 634,689.27 บาท

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังของสำนักงานบัญชีในภาคใต้

คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี	4.55	0.58	มากที่สุด
2.ความรู้ทางภาษี	4.51	0.58	มากที่สุด
3.จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี	4.66	0.56	มากที่สุด
4.ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.43	0.61	มากที่สุด
5.ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	4.33	0.61	มากที่สุด
รวม	4.50	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านจากคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรก พบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) ด้านความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) และด้านความรู้ทางภาษีสมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้

คุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านความเข้าใจได้	4.53	0.60	มากที่สุด
2.ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	4.53	0.57	มากที่สุด
3.ด้านความเชื่อถือได้	4.61	0.50	มากที่สุด
4.ด้านการเปรียบเทียบกันได้	4.48	0.59	มากที่สุด
รวม	4.54	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านจากคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรก พบว่า คุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) และด้านความเข้าใจได้ กับด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมีความคิดเห็นเท่ากันมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคุณลักษณะของนักบัญชีในแต่ละด้านและแปรตาม คุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงิน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) อยู่ระหว่าง 0.534 - 0.772 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวทำนายมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยกว่า 0.80 ไม่ก่อให้เกิดปัญหาตัวทำนายมีความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) ตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Shrestha, 2020 : 41) ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	AEX	TKN	APE	ITE	KBR	FRQ
AEX	-	0.769*	0.607*	0.560*	0.720*	0.703*
TKN		-	0.614*	0.551*	0.602*	0.631*
APE			-	0.534*	0.542*	0.772*
ITE				-	0.614*	0.541*
KBL					-	0.676*
FRQ						-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity Check) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งส่งผลต่อการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณทำให้ผลการวิเคราะห์มีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง โดยใช้ค่าสถิติ 2 ตัว คือ Tolerance ควรมีค่าน้อยกว่า 1 และ ค่า Variance Inflation Factor (VIFs) ควรมีค่าน้อยกว่า 10 ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ผลการทดสอบในตารางที่ 4 พบว่า ค่า Tolerance มีค่าระหว่าง 0.297 - 0.546 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.1 ส่วนค่า VIFs มีค่าอยู่ระหว่าง 1.830 - 3.362 ซึ่งไม่เกิน 10 จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรในการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Hair et al., 2018 : 316) ดังปรากฏในตารางที่

ตารางที่ 4 ค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIFs)

ตัวแปร	Tolerance	VIFs
ความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี (AEX)	0.297	3.362
ความรู้ทางภาษี (TKN)	0.365	2.741
จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี (APE)	0.539	1.854
ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ (ITE)	0.546	1.830
ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (KBL)	0.414	2.418

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R2) ของคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินเท่ากับ 0.702 แสดงว่าตัวแปรอิสระในแบบจำลองสามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินได้ร้อยละ 70.20 กล่าวคือ คุณลักษณะของนักบัญชี ด้านความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี และด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) นอกจากนี้ คุณลักษณะของนักบัญชี ด้านความรู้ทางภาษี และด้านความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงิน ดังปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน

คุณลักษณะของนัก บัญชีที่ คาดหวัง	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	0.904	0.272		3.321	0.001
ความเชี่ยวชาญทางด้าน บัญชี	0.251	0.089	0.214	2.840	0.005*
ความรู้ทางภาษี	0.015	0.083	0.012	0.181	0.856
จรรยาบรรณวิชาชีพ บัญชี	0.621	0.069	0.506	9.033	0.000*
ความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ	- 0.006	0.067	- 0.005	- 0.092	0.927

ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ และกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง	0.248	0.065	0.243	3.798	0.000*
--	-------	-------	-------	-------	--------

$R = 0.843, R^2 = 0.711, \text{Adj } R^2 = 0.702, F = 83.972, p = 0.000$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ สามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อาจกล่าวได้ว่า สำนักงานบัญชีในภาคใต้ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังซึ่งจะแสดงให้เห็นว่านักบัญชีต้องมีความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี ความรู้ทางภาษี จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถปฏิบัติงานให้เสร็จตามเวลา แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี และสามารถจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพกำหนดไว้ซึ่งจะช่วยเพิ่มคุณภาพรายงานทางการเงินให้บรรลุผลสำเร็จตามคาดหวัง สอดคล้องกับ จิตรเลขา ทาสี และคณะ (2563 : 104) กล่าวว่า คุณลักษณะของนักบัญชีเป็นสิ่งจำเป็นที่แสดงได้ว่า นักบัญชีนั้นสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย และเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ นอกจากนี้ คุณลักษณะของนักบัญชีที่ดีนั้นจะสามารถรู้วิธีจัดการเวลา รู้จักแก้ไข้ปัญหาและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อันนำไปสู่คุณภาพรายงานทางการเงิน (Cameran, et al., 2022 : 752)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า คุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า คุณภาพในการจัดทำรายงานทางการเงินเกิดจากคุณลักษณะของนักบัญชีที่ตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่จัดทำบัญชีให้สอดคล้องกับมาตรฐานรายงานทางการเงินซึ่งสะท้อนฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการอันจะประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันของผู้ใช้ข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับ อมร โทท่า (2559 : 224) คุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินเพราะถือเป็นเครื่องบ่งชี้ความสามารถในการดำเนินงานธุรกิจของกิจการ และสามารถนำไปใช้ในการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านการเงินของบริษัทต่อไปในอนาคต และสอดคล้องกับ สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล และฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์ (2564 : 12) กล่าวว่า ทักษะของนักบัญชีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ อันจะส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินซึ่งเกี่ยวข้องกัน

การนำไปใช้ประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจต่อไป อีกทั้ง คุณภาพรายงานทางการเงินเป็นการบันทึกข้อมูลทางการเงินของบริษัทที่สะท้อนถึงคุณลักษณะของนักบัญชี อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลทั้งภายในและภายนอก (Ashari and Krismiaji, 2019 : 141)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสำนักงานบัญชีในภาคใต้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินโดยรวม แสดงให้เห็นว่า การจัดทำบัญชีอาจเผชิญกับปัญหาอุปสรรค นักบัญชีที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชีจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา เนื่องจากจะทราบวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดีอันนำไปสู่คุณภาพรายงานทางการเงินให้เป็นไปตามที่สำนักงานบัญชีคาดหวัง สอดคล้องกับ พัชรทิศา นวลละออง (2562 : 54) พบว่า ความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพบัญชีส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดทำรายงานทางการเงิน นอกจากนี้สอดคล้องกับ Hertina et al. (2023 : 2250); อนุวัฒน์ ภักดี (2561 : 170) กล่าวว่า ความซับซ้อนของการดำเนินธุรกิจหากนักบัญชีมีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีจะสามารถปรับปรุงคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินให้สอดคล้องกับมาตรฐานรายงานทางการเงินและเป็นที่ยอมรับจากบริษัทลูกค้า และสอดคล้องกับ ทัดดาว สิทธิรักษ์ (2557 : 50) กล่าวว่า นักบัญชีนอกจากมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีอย่างเพียงพอแล้ว จำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการอย่างถูกต้องซึ่งทำให้เพิ่มคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำไปใช้งานทั้งภายในและภายนอก

2. คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านความรู้ทางภาษีไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน อาจกล่าวได้ว่า การจัดทำรายงานทางการเงินนั้นนักบัญชีต้องจัดทำตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี (Thai Accounting Standards-Setting Committee) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำรายงานทางการเงิน ในขณะที่การเสียภาษีอากรของธุรกิจนั้นจะคำนวณภาษีเงินได้ตามเกณฑ์การคำนวณของสรรพากรที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจกรมสรรพากรจัดเก็บภาษี 5 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ดังนั้น คุณภาพรายงานทางการเงินเกิดจากการที่นักบัญชีมีความรู้และความเชี่ยวชาญตามมาตรฐานการบัญชี ในขณะที่ความรู้ทางภาษีจะนำมาใช้ในการคำนวณภาษีให้ถูกต้องตามประมวลรัษฎากรโดยจะต้องปรับกำไรทางบัญชีให้เป็นกำไรตามประมวลรัษฎากรเพื่อเสียภาษีจึงอาจไม่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินโดยตรง อย่างไรก็ตาม สำนักงานบัญชีนอกจากจะให้บริการรับทำบัญชีแล้วยังมีบริการด้านภาษี และที่ปรึกษาภาษีให้กับภาคธุรกิจ เนื่องจากการทำบัญชีจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น นักบัญชีที่มีความรู้ทางภาษีจะช่วยให้คุณภาพรายงานทางการเงินมีความถูกต้องไม่ต้องปรับปรุงหรือแก้ไขภายหลังการยื่นงบการเงินและชำระภาษีประจำปีเนื่องจาก

คำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีไม่ถูกต้อง ภาครัฐกิจต่างให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อภาษีเนื่องจากภาษีถือเป็นต้นทุนสำคัญของการดำเนินธุรกิจและมีความซับซ้อน ภาษีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง นักบัญชีต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ทางภาษีให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้จัดทำบัญชีและภาษีได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา ทำให้การจัดทำรายงานทางการเงินเป็นไปอย่างมีคุณภาพ งานวิจัยของ ผศ.ดร.นิลสุวรรณ และคณะ (2563 : 52) พบว่า ภาษีอากรธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงิน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นอกจากนี้ สอดคล้องกับ วราพร เปรมพาณิชย์กุล (2561 : 110) กล่าวว่า บริษัทมีความต้องการนักบัญชีมีความรู้เรื่องภาษี อีกทั้งยังสนับสนุนให้นักบัญชีพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากรเพื่อให้เสียภาษีให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสามารถใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีได้สูงสุดตามกฎหมายกำหนด นักบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการวางแผนภาษีซึ่งอาจมีผลกระทบต่อกำไรสุทธิของแต่ละบริษัทซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่นักลงทุน หน่วยงานกำกับดูแล และผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญต่อการการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ (Morais and Macedo, 2021 : 47) ดังนั้น สำนักงานบัญชีจึงคาดหวังต่อนักบัญชีที่มีความรู้ทางภาษีซึ่งจะช่วยให้การจัดทำรายงานทางการเงินและรายงานภาษีมีคุณภาพสูงเพื่อใช้ในการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (Walton et al., 2021 : 92)

3. คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินโดยรวม อาจกล่าวได้ว่า นักบัญชีจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อให้การจัดทำบัญชีเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ ด้วยความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม อิสระในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบในหน้าที่ซึ่งจะทำให้คุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ Alfrijat and Albawwat (2019 : 396) กล่าวว่า ผู้บริหารยังคาดหวังต่อนักบัญชีที่มีจรรยาบรรณวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องจากนักบัญชีเกี่ยวข้องกับการจัดการกำไร อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกนำไปใช้ในการตัดสินใจ สอดคล้องกับ ฐิติรัตน์ มีมาก และคณะ (2559 : 659) พบว่า จรรยาบรรณของนักบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี เนื่องจากนักบัญชีที่มีจรรยาบรรณจะพยายามรักษาชื่อเสียงและมาตรฐานการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างดียิ่งทำให้คุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินมีความถูกต้องตามมาตรฐานกำหนด และสอดคล้องกับ ลลิตา พิมทา และบุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์ (2562 : 134) พบว่า จรรยาบรรณทางวิชาชีพบัญชีมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการทำงานโดยรวม แสดงให้เห็นว่าหากนักบัญชีมีจรรยาบรรณจะทำให้คุณภาพของการจัดทำรายงานทางการเงินสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า นอกจากนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของนักบัญชีจะบ่งบอกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสีย เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้ รัฐบาล พนักงาน ผู้บริหาร เนื่องจากนักบัญชีเป็นผู้จัดทำรายงานทางการเงินเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจต่อไป (West and Buckby, 2020 : 76)

4. คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่สำนักงานบัญชีในภาคใต้มีขนาดเล็ก จำนวนลูกค้าหรือปริมาณข้อมูลมีไม่มาก จึงทำให้ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปฏิบัติงานด้านบัญชีมีน้อย สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีและโปรแกรมสำนักงานที่ใช้โดยทั่วไปก็เพียงพอต่อการให้บริการลูกค้า ซึ่งทำให้สำนักงานบัญชีอาจไม่คาดหวังความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีเป็นพิเศษจากนักบัญชีผู้ปฏิบัติงานทำให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นักบัญชีต้องมีเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความรวดเร็ว แม่นยำ สร้างความน่าเชื่อถือ ทำให้คุณภาพรายงานทางการเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วกว่าการปฏิบัติด้วยมือ สอดคล้องกับ ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์ (2561 : 27) พบว่า การประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีปฏิบัติงานสมัยใหม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของนักบัญชีในประเทศไทย หากนักบัญชีสามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่จะทำให้รายงานทางการเงินมีความถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน สมบูรณ์ เกิดความคุ้มค่าและบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ นอกจากนี้ Singh et al., (2019 : 65) กล่าวว่า ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้ผู้ใช้สามารถตรวจสอบข้อผิดพลาดเบื้องต้นจากการประมวลผลข้อมูลส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินบรรลุตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้งาน และสอดคล้องกับ Mustapha et al., (2019 : 11) พบว่า สมรรถนะพนักงานบัญชีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน เนื่องจาก ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นความรู้ขั้นพื้นฐานที่สำนักงานบัญชีต้องการ เนื่องจาก นักบัญชีจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานตลอดเวลา หากนักบัญชีมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสารสนเทศเป็นอย่างดีจะช่วยเพิ่มคุณภาพรายงานทางการเงินให้เป็นไปตามที่สำนักงานบัญชีและบริษัทลูกค้าคาดหวัง (Borgi, 2022 : 222)

5. คุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวัง ด้านความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานด้านบัญชีจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแต่ละประเภทอุตสาหกรรม หากนักบัญชีมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมธุรกิจและกฎหมายต่าง ๆ ตามประเภทธุรกิจที่ให้บริการจะทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่และเข้าใจสภาพแวดล้อมของแต่ละธุรกิจซึ่งจะช่วยให้คุณภาพรายงานทางการเงินสะท้อนผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน สอดคล้องกับ Mustapha et al., (2019 : 5); Terblanche and Clercq, (2021 : 326) นักบัญชีต้องเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจเพื่อให้ปฏิบัติงานหรือใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจได้ถูกต้อง สอดคล้องกับมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอันนำไปสู่คุณภาพรายงานทางการเงินซึ่งเป็นที่คาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย สอดคล้อง กมลภู สันทะจักร์ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2562 : 27) พบว่า ปัจจัยของนักบัญชียุคดิจิทัล ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ด้านภาษาอังกฤษ และด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ธารินทร์ ใจเอื้อพลสุข (2561 : 66) พบว่า การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปตามประเภทธุรกิจ ดังนั้นนักบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถเข้าใจในวิธีการจัดทำบัญชีและข้อบังคับต่าง ๆ อันนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จของการจัดทำรายงานทางการเงินต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตตามคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังของตลาดแรงงานต่อไป

1.2 ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานหรือบุคคลอื่นที่สนใจในการศึกษาพัฒนาคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังของสำนักงานบัญชี และเป็นข้อมูลในการพัฒนาหรืออ้างอิงสำหรับงานวิจัยอื่นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้สนใจอาจขยายพื้นที่วิจัยไปยังระดับภูมิภาคอื่นหรือศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินต่อไป

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้สนใจอาจทำการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อต่อยอดงานวิจัย และอาจทบทวนตัวแปรอื่นเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและคุณภาพรายงานทางการเงินต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลภู สันทะจักร์ และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2561). คุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0ของหน่วยงานราชการในประเทศไทย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศ*. 5 (3), 771-790.
- กมลภู สันทะจักร์ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2562). ปัจจัยของนักบัญชียุคดิจิทัลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการในประเทศไทย. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*. 17 (1), 17-31.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2564). รายชื่อสำนักงานบัญชีในแต่ละจังหวัด. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: http://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=469403169
- กุลธิดา ธนสมบัติศิริ และดารณี เอื้อชนะจิต. (2565). คุณลักษณะของนักบัญชียุคใหม่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานรับทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสาร มทร. อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 9 (2), 12-23.
- จิตรเลขา ทาสี, บัณฑิต ร่มเย็น และนพวรรณ ทองรอด. (2563). คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 14 (37), 94-108.
- ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์. (2561). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีปฏิบัติงานบัญชีสมัยใหม่, การพัฒนาความรู้ต่อแนวทางวิชาชีพบัญชี, ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีอย่างมืออาชีพที่มีต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของนักบัญชีในประเทศไทย. *วารสารวิทยาการการจัดการสมัยใหม่*. 11 (1), 17-34.
- ชุมพล รอดแจ่ม และรุ่งระวี มั่งสิงห์ (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะของนักบัญชีตามคุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*. 5 (1), 29-44.
- จิตติรัตน์ มีมาก, รติกร บุญสวาท และชุติมา ขลิบทอง. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยาบรรณและทักษะทางวิชาชีพกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ณัฐชนันท์ คมด้วยศิริ และสุกุมลย์ ชานิจ (2563) การปฏิบัติงานตามเกณฑ์การรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีของสำนักงานบัญชี ในเขตภาคตะวันออก. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 6 (2), 59-71.
- หัตตดาว สิทธิรักษ์. (2557). ผลกระทบศักยภาพของนักบัญชีที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน กรณีศึกษาเชิงประจักษ์นักบัญชีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บัญชีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ผกาวดี นิลสุวรรณ, วราพร รุ่งเรือง, วณิดา แพงศรี, ประไพศรี สุภาจันทร์ และศศิกร เครือผือ. (2563). *คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดทำงบการเงินของสำนักงานบัญชีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. บัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- ผกามาศ บุตรสาดี, สุพัตรา รักการศิลป์ และเอมอร แสงวโรตม์ (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. 6 (1), 28-44.
- พิลาสินี เอี่ยมวัน, ปริญญะ ปัญญา และจตุรภัทร วงศ์สิริสถาพร (2563). กระบวนการปฏิบัติงานทางบัญชีที่ดีที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*. 9 (2), 42-51.
- พัชรทิศา นวลละออง. (2562). *ผลกระทบของความรู้ความสามารถและสมรรถนะหลักของนักบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดทำรายงานทางการเงิน: กรณีศึกษานักบัญชีในกรมสรรพสามิต*. วิทยานิพนธ์ บัญชีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธรรินทร์ ใจเอื้อพลสุข. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ยุพา สระอุณ, ลำไย มีเสน่ห์, อีร์วรา สุตันทวิบูลย์, รุจิรา แสงแข และพรสิริ สุขผ่อง. (2565). คุณลักษณะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินที่สำนักงานบัญชีต้องการในยุค New Normal อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. *วารสารกลยุทธ์และความสามารถทางการแข่งขันองค์กร*. 1 (3), 47-65.
- ลลิตา พิมทา และบุญช่วง ศรีธรรมราช. (2562). ผลกระทบของจริยธรรมทางการบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในการทำงานของนักบัญชีบริษัทในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 8 (2), 119-141.
- วราพร เปรมพาณิชย์นุกูล. (2561). ผลกระทบของความรอบรู้ในการวางแผนภาษีที่มีต่อประสิทธิภาพการวางแผนภาษีของผู้บริหารฝ่ายบัญชีธุรกิจ SMEsในประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*. 11 (1), 106-123.
- สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล และพิเชษฐ์ โสภางษ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*. 26 (2), 46-60.
- สิริพรรณ โกมลรัตน์มงคล และฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของรัฐวิสาหกิจไทย ในมุมมองของนักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน ที่มีประสบการณ์ในการตรวจสอบ. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 13 (1), 50-61.

- อนงค์วรรณ อุปประดิษฐ์ (2559). ข้อกำหนดการรับรองคุณภาพของสำนักงานบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการรับรองคุณภาพของสำนักงานบัญชีในจังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*. 10 (4), 60-71.
- อนุวัฒน์ ภัคดี. (2561). ผลกระทบของลักษณะคณะกรรมการต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 13 (1), 164-175.
- อมร โททำ (2559). คุณภาพรายงานทางการเงินของบริษัทจำกัดในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 10 (3), 223-231.
- Alfriyat Y.S., and Albawwat I. E. (2019). Values, ethics, and attitudes (IES 4) and earnings management from the viewpoint of the financial accountants at Amman Stock Exchange. *Accounting and Management Information Systems*. 18 (3), 379-398.
- Armstrong, J. S., and Overton, T. S. (1977). Estimating nonresponse bias in mail surveys. *Journal of Marketing Research*. 14 (3), 396-402.
- Ashari, S. and Krismiaji, K. (2019). Audit Committee Characteristics and Financial Performance: Indonesian Evidence. *Equity*. 22 (2), 139-152.
- Borgi H. (2022). XBRL technology adoption and consequences: A synthesis of theories and suggestions of future research. *Journal of Accounting and Management Information Systems*. 21 (2), 220-235.
- Cameran, M., Campa D., and Francis, J.R. (2022). The Relative Importance of Auditor Characteristics Versus Client Factors in Explaining Audit Quality. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*. 37 (4) 751-776.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B.J., and Anderson, R. E. (2018). *Multivariate Data Analysis*. 8th ed. Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey.
- Hertina D., Yendri, O., Rachmad, Y.E., Samosir, H.E. Putra, H.D. (2023). The Role of Audit Quality as a Moderating Variable in Relationship Between Quality of Audit Committee, Company Size and Financial Report Integrity of Manufacturing Companies Listed in IDX. *Journal of Economic, Bussines and Accounting (COSTING)*. 6 (2), 2244-2259.
- Huang, S.X. and Kim M. (2023). Accounting Quality and Household Stock Market Participation. *Accounting Horizons*. 37 (1), 93-120.
- Kumar, v., Leone, R.P., Aaker, D.A., Day G.S. (2018). *Marketing Research*. 13th ed. John Wiley and Sons New York, NY.
- Morais, H.C., Macedo. M.A. (2021). Relationship between earnings management and abnormal book-tax differences in Brazil. *Revista Contabilidade and Finanças* 32 (85), 46-64. DOI:10.1590/1808-057x202009230
- Mustapha M., Ku-Ismael K.N. and Ahmad H.N., (2019). Professionalism, Competency and Financial Reporting Quality: A Perception of Director of Finance in a Changing Public Sector Reporting Standard. *Jurnal Pengurusan* 57, 1-19.
- Salkind, N. J. (2019). *Exploring Resrearch (9th Edition)*. In Pearson Education, Inc.
- Shrestha, N. (2020). Detecting Multicollinearity in Regression Analysis. *American Journal of Applied Mathematics and Statistics*. 8 (2), 39-42.

- Singh N, Lai K, Vejvar M, and Cheng T.C.E. (2019) Data-driven auditing: A predictive modeling approach to fraud detection and classification. *Journal of Corporate Accounting and Finance*. 30 (3), 64–82.
- Terblanche E.A. and Clercq B.D. (2021). A critical thinking competency framework for accounting students. *Accounting Education*, 30 (4), 325–354.
- Walton. S., Yang L., Zhang. Y. (2021). XBRL Tag Extensions and Tax Accrual Quality. *Journal of Information Systems*. 35 (2), 91-114.
- West. A., and Buckby. S. (2020). Ethics Education in the Qualification of Professional Accountants: Insights from Australia and New Zealand. *Journal of Business Ethics*, 164, 61–80.